

Sygnatura akt I Ca 32/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: S.S.O. Iwona Podwójniak

Sędziowie: S.O. Joanna Składowska

S.R. (del.) Magdalena Kościarz

Protokolant: sekr. sąd. Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2015 roku w Sieradzu na rozprawie

sprawy z powództwa S. G. i W. G.

przeciwko (...) SA w Ł. Oddział (...)

o zapłatę albo przywrócenie stanu zgodnego z prawem

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku z dnia 02 września 2014 roku - sygn. akt I C 768/12

oddala apelację.

Sygn. akt I Ca 32/15

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym do Sądu Rejonowego w Łasku powodowie S. G. i W. G. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz - z tytułu odszkodowania za bezumowne korzystanie, w okresie 10 lat wstecz od dnia wytoczenia powództwa, z ich nieruchomości - od (...) S.A. Oddział (...) w Ł. solidarnie kwoty

10 000 złotych, z odsetkami ustawowymi od dnia 07 sierpnia 2012r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Następnie rozszerzyli powództwo, domagając się dodatkowo zasądzenia kwoty 500 złotych co dwa miesiące, wliczając procent podwyżki prądu, a w razie braku zgody pozwanego na uiszczenie tej kwoty usunięcia słupów i całej linii energetycznej z ich działki.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 02 września 2014r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo, zasądzając solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kwotę 2400 złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

W. G. i S. G. są na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej współwłaścicielami działki nr (...) położonej w Ł., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Jej własność nabyli na podstawie aktu własności ziemi z

dnia 31 stycznia 1976r. nr (...), który uprawomocnił się w dniu 24 lutego 1976r. W latach 1976-78 wybudowali na nieruchomości dom mieszkalny.

Na działce powodów znajduje się słup energetyczny żelbetowy, od którego w trzech kierunkach przebiega napowietrzna linia energetyczna średniego napięcia. Linia ta powstała dwuetapowo. W dniu 29 września 1965r. dokonano odbioru technicznego w części, która zasilala mleczarnię w Ł.. Po odbiorze linia była eksploatowana przez Przedsiębiorstwo Państwowe Zakłady (...) z siedzibą w W. Zakład (...) - Województwo. W dniu 19 sierpnia 1974r. dokonano odbioru technicznego linii energetycznej w części zasilającej oczyszczalnię ścieków w Ł.. Rozruch Miejskiej Oczyszczalni (...) w Ł. nastąpił w okresie lipiec 1980r. - październik 1982r. W dniu 12 października 1994r. - na podstawie umowy o nieodpłatnym przekazaniu urządzeń energetycznych - Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Ł. przekazało przedmiotową część linii energetycznej Zakładowi (...) S.A. w Ł.. W wyniku podziału Przedsiębiorstwa Państwowego Zakłady (...) w dniu 01 stycznia 1989r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), które przejęło składniki mienia dzielonego przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) z dniem 12 lipca 1993r. zostało przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) S.A. w Ł., który w dniu 15 grudnia 2008r. zmienił nazwę na (...) S.A. w Ł., a następnie został przejęty przez (...) S.A. w Ł..

Dokonując powyższych ustaleń, Sąd pierwszej instancji nie dał wiary zeznaniom powodów oraz świadków W. S. i J. J. w tej części, w której zeznali, że w czasie budowy domu na działce nr (...) jesienią 1976r. nie istniała jeszcze przedmiotowa linia energetyczna. Z dowodów w postaci protokołów odbioru technicznego i zeznań świadka E. I. wynika, że linia ta powstała częściowo w 1965r., a jej odgałęzienie w kierunku oczyszczalni ścieków w 1974r. Same protokoły odbioru technicznego nie budzą wątpliwości co do ich prawdziwości. Wątpliwość może jedynie budzić to, czy przedmiotowe protokoły dotyczą linii energetycznej usytuowanej na działce powodów. W tym zakresie decydujące były dla Sądu pierwszej instancji zeznania świadka E. I., który posiadał wiedzę o rodzaju linii energetycznych usytuowanych na terenie Ł. i terminach ich budowy, ponieważ od roku 1969 do chwili składania zeznań w niniejszej sprawie pełnił funkcję kierownika Posterunku Energetycznego w Ł.. Z racji pełnionej funkcji zajmował się utrzymaniem i eksploatacją linii energetycznych na terenie Ł.. Świadek w czasie przesłuchania był zatrudniony w pozwanej spółce, ale zdaniem Sądu Rejonowego to nie wystarcza do ustalenia, że zeznawał nieprawdę w interesie swojego pracodawcy. Po pierwsze, pozwana spółka jest dużym pracodawcą, a więc brak jest bezpośredniej relacji osobistej pomiędzy świadkiem-pracownikiem a pozwanym - pracodawcą, która uzasadniałaby istnienie jakichś nacisków na świadka ze strony pozwanego, po drugie E. I., z uwagi na staż pracy i wiek, wkrótce po złożeniu zeznań w niniejszej sprawie miał przejść na emeryturę. Zeznania powodów w części sprzecznej z zeznaniami świadka E. I. budzą wątpliwość, ponieważ powodowie mają interes w tym, aby udowodnić, że przedmiotowa linia energetyczna powstała jak najpóźniej, aby obalić zarzut zasiedzenia służebności przesyłu. Świadkowie W. S. i J. J. uczestniczyli w budowie domu powodów ponad 35 lat temu i mogą nie pamiętać, że na działce powodów istniała linia energetyczna, szczególnie, że okoliczność ta nie była związana z celem ich pracy.

Sąd Rejonowy zauważył, że przedsiębiorstwo energetyczne, które nie legitymuje się uprawnieniem do ingerowania w sferę cudzej własności nieruchomości dla bieżącego utrzymania urządzeń przesyłowych, korzysta z tej nieruchomości w złej wierze i zobowiązane jest do świadczenia wynagrodzenia na podstawie art. 225 kc. Jednakże zdaniem Sądu pierwszej instancji doszło do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającą treścią służebności przesyłu na podstawie art. 292 kc. Posiadanie służebności gruntowej wykonywane przez przedsiębiorstwo państwowe w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a polegające na rozpięciu linii energetycznej nad nieruchomością powodów oraz dokonywaniu jej bieżących napraw, przeglądów i konserwacji wyczerpywało bowiem wskazaną w powołanym przepisie przesłankę korzystania z trwałego i widocznego urządzenia. Zdaniem Sądu Rejonowego, Zakład (...) S.A. w Ł. z dniem 20 sierpnia 2004r. (30 lat po odbiorze technicznym) nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu polegającą na prawie korzystania z działki powodów w zakresie niezbędnym do eksploatacji i konserwacji linii energetycznej w postaci, w której została ona rozbudowana w roku 1974. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że posiadanie służące do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności, nie musi bowiem być wykonywane

w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb. Prawo doliczenia czasu posiadania poprzednika wynikało zaś z art.176 § 1 kc. Zgodnie natomiast z art.305³ §1 kc, służebność przesyłu przechodzi na nabywcę urządzeń przesyłowych, a zatem skoro pozwany nabył urządzenia przesyłowe na przedmiotowej działce, przeszła na niego również służebność przesyłu.

W związku z faktem, iż pozwany jest właścicielem służebności przesyłu uprawniającej go do korzystania z działki nr (...) w zakresie eksploatacji istniejącej tam linii energetycznej, przysługuje mu skutecznie względem właściciela (powodów) uprawnienie do władania rzeczą. Powodom nie służy więc względem pozwanego roszczenie o usunięcie linii energetycznej i o wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, w przypadku nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie poprzedniemu właścicielowi nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości także za okres sprzed upływu terminu zasiedzenia. Zdaniem Sądu Rejonowego, powyższa zasada przez analogię ma zastosowanie do wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres sprzed upływu terminu zasiedzenia służebności przesyłu.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art.98 § 1 i 3 kpc.

Powodowie wnieśli apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w całości i podnosząc następujące zarzuty:

I. naruszenia prawa procesowego:

- 1) art. 316 § 1 kpc, polegające na błędnym przekonaniu Sądu, że sprawa została dostatecznie wyjaśniona, co skutkowało przedwczesnym zamknięciem rozprawy,
- 2) art. 227 kpc w związku z art. 292 kpc, poprzez bezzasadne przyjęcie, iż okoliczności sporne zostały wyjaśnione, zaś fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie nie były przedmiotem dowodu, w szczególności poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd pierwszej instancji dowodu z oględzin miejsca,
- 3) art. 227 kpc, poprzez pominięcie przy wyrokowaniu opinii biegłego mgr. inż. J. O., w szczególności wniosków końcowych opinii określających wynagrodzenie należne za bezpodstawne korzystanie z działki,
- 4) art. 233 § 1 kpc, poprzez przypisanie przez Sąd pierwszej instancji waloru wiarygodności zeznaniom świadka E. I., co sprzeczne jest z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego, bowiem w momencie składania zeznań świadek był pracownikiem pozwanej, co w sposób ewidentny wpłynęło na stronniczość zeznań świadka;

II. nierozpoznanie istoty sprawy poprzez oparcie podstaw skarżonego wyroku na dokumentacji technicznej (protokole odbioru technicznego) linii energetycznej, która nie stanowi dowodu w sprawie niniejszej, bowiem dotyczy odmiennej linii energetycznej (niskiego napięcia) biegnącej wzdłuż ulicy (...) w Ł., nie zaś linii energetycznej średniego napięcia przebiegającej przez posesję powodów, a co tym idzie w sprawie niniejszej nie wystąpiła przesłanka zasiedzenia służebności gruntowej przez pozwaną.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżący domagali się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy, ewentualnie jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów postępowania przed Sądem pierwszej oraz drugiej instancji według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przepis art. 227 kpc nie przewiduje, ani nie określa uprawnień sądu związanych z rozpoznawaniem sporu, lecz wyznacza granice, w jakich podawane fakty mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym. Na jego podstawie sąd dokonuje selekcji zgłaszanych dowodów z punktu widzenia oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Twierdzenie, iż art. 227 kpc został naruszony przez sąd rozpoznający sprawę ma rację bytu tylko w sytuacji, gdy wykazane zostanie, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności niemające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogła mieć wpływ na wynik sprawy, bądź

gdy sąd odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, wadliwie oceniając, iż nie mają one takiego charakteru.

Ewentualny dowód z oględzin nieruchomości powodów w żadnym razie nie mógł być przydatny dla określenia daty posadowienia na niej urządzeń linii energetycznej, a jedyne pozwoliłby na ustalenie jej umiejscowienia, co nie było przedmiotem sporu w sprawie. Stosowne czynności w tym zakresie wykonane zostały przez biegłego z zakresu szacowania nieruchomości. Wykorzystanie opinii J. O. miałoby wszakże w sprawie rację bytu jedynie w sytuacji, gdyby Sąd uznał roszczenia powodów za usprawiedliwione co do zasady. Tymczasem, jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji, posiadanie przez pozwanego uprawnienia do korzystania z nieruchomości powodów z uwagi na przysługującą mu służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, wykluczało możliwość żądania wynagrodzenia za to korzystanie na podstawie art. 224 § 2 w zw. z art. 225 kc. W ślad za Sądem Rejonowym należy w pełni zaaprobować silne w orzecznictwie stanowisko, że osobie, która wskutek zasiedzenia utraciła własność rzeczy nie przysługuje wobec posiadacza roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za okres korzystania z rzeczy bez tytułu prawnego przed zasiedzeniem (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2011 r., III CZP 7/11 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 258/11, nie publ.; z dnia 10 lipca 2013 r., V CSK 320/12, nie publ.; z dnia 19 września 2013 r., I CSK 700/12, nie publ. i z dnia 12 lutego 2014 r., IV CNP 28/13, Biul. SN 2014, nr 5, s. 13). Funkcja zasiedzenia sprzeciwia się bowiem przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem wszelkich roszczeń, u których podstaw leży prawo własności, do takich zaś należałyby roszczenia uzupełniające za okres poprzedzający datę zasiedzenia, w tym roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy. Ład, porządek prawny, stabilizacja stosunków w zakresie odnoszącym się do własności rzeczy, czyli wszystko to, do czego zapewnienia zmierza zasiedzenie, ulegałoby ponownie zakłóceniu przez spory dotyczące wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy w okresie poprzedzającym datę zasiedzenia. Przyznanie byłemu właścicielowi takiego roszczenia wobec posiadacza, który stał się właścicielem, byłoby więc nie do pogodzenia z celem zasiedzenia. Choć wskazane orzeczenia i zawarte w nich rozważania dotyczą nabycia własności nieruchomości, pozostają aktualne także wobec zasiedzenia służebności. Chodzi tu wszakże również o pierwotne, a więc bez rekompensaty dla właściciela, nabycie prawa do nieruchomości, którego konsekwencją jest uprawnienie do korzystania z niej w określonym zakresie.

Powyższe prowadzi do konstatacji, że stwierdzenie przez Sąd pierwszej instancji, iż pozwany nabył w drodze zasiedzenia obciążającą nieruchomość powodów służebność gruntową odpowiadającą treści uregulowanej obecnie w art. 305¹ kc służebności przesyłu, wykluczało możliwość uwzględnienia powództwa o wynagrodzenie za korzystanie z gruntu w sposób odpowiadający treści tej służebności, jak i usunięcie trwałych i widocznych urządzeń w postaci fragmentu linii energetycznej.

Oceniając prawidłowość ustaleń faktycznych w tym zakresie, w kontekście zastrzeżeń skarżących należało zauważyć, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Wyrażenie przez stronę odmiennego poglądu co do oceny poszczególnych dowodów jest prawem strony, jednakże możliwość przedstawienia innej wersji stanu faktycznego, nie świadczy jeszcze o nadużyciu swobodnej oceny dowodów. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. To, że dokonane przez Sąd ustalenia doprowadziły do wniosków innych niż proponowane przez skarżących, nie jest zatem przesłanką wystarczającą do skutecznego wzruszenia orzeczenia. Sąd pierwszej instancji szczegółowo wyjaśnił z jakich przyczyn nie uznał okoliczności, iż świadek E. I. jest pracownikiem pozwanej spółki za dyskredytującej jego zeznania, apelujący zaś nie wykazali żadnych błędów w zaprezentowanym rozumowaniu.

Wbrew twierdzeniom powodów, protokół odbioru technicznego z dnia 19 sierpnia 1994r., na którym oparł swoje ustalenia Sąd pierwszej instancji wyraźnie dotyczy linii średniego (15 kV), nie zaś niskiego napięcia, prowadzącej do Oczyszczalni Ścieków. Wynika to wprost z treści dokumentu. Co najistotniejsze jednak, nawet gdyby przyjąć, jak chcą autorzy apelacji, że linia energetyczna na ich działce powstała w latach 1976 – 1980, to również doszło do zasiedzenia służebności, najpóźniej w roku 2010r., a zatem przed wszczęciem przedmiotowego procesu.

Nierozpoznanie istoty sprawy odnosi się do roszczenia będącego podstawą powództwa i zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego. O takiej sytuacji w sprawie przedmiotowej nie może być mowy.

W świetle powyższego ocenić należało zarzuty skarżących jako niezasadne, a zaskarżone orzeczenie prawidłowe, co skutkowało oddaleniem apelacji na podstawie art. 385 kpc.